

YEREL YÖNETİMLERİN SOSYO EKONOMİK GELİŞİMİ VE TANITIMI AÇISINDAN FİLM PLATOLARININ ÖNEMİ: MIDWOOD ÖRNEĞİ

*SIGNIFICANCE OF FILM STUDIOS IN TERMS OF SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT AND PROMOTION OF LOCAL GOVERNMENTS:
THE CASE OF MIDWOOD*

Ahmet GÜVEN*
Gül ŞİMŞEK**

ÖZ

Yerel yönetimler, yerel ölçekte yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan kurumların başında gelir. Yerel yönetimlerin temel görev alanı yerelde yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamaktır. Ancak küresel bir köye dönüşen dünyada yerel yönetimlerin, küresel düzeyde de adından söz ettirebileceği faaliyetlerinin olduğu görülmektedir. Bunlardan bir tanesi film platolarıdır. Bu film platoları, film endüstrisi için yerel düzeyde kurulan uluslararası alanda faaliyet gösterebilen yapay yaşam alanlarıdır. Bu platoların bulunduğu bölgede yaşayan insanların, kentin fiziksel alanını ve sosyo-ekonomik yapısını derinden etkileyen bir niteliği bulunmaktadır. İstanbul ilinde Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde inşası devam eden ve dünyanın üçüncü büyük film platosu olacağı öngörülen “Midwood” adı verilen projenin o bölgede yaşayan insanlara, yerel yönetim birimlerine sosyo-ekonomik katkısı olacağı ve bölgenin tanıtımına büyük faydası olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında öncelikle yerel yönetimlerin sosyo-ekonomik açıdan geliştirilmesinde film platolarının rolü olgusu, Büyükçekmece’de inşaatı devam eden “Midwood Projesi” üzerinden irdelenecektir. Çalışma kapsamında Proje sorumlusu Ahmet SAN ile röportaj gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-Ekonomik Gelişmeler, Yerel Yönetimler, Midwood, Yerel Kalkınma.

* Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, ahmetguvenn@gmail.com
** Doktora Sonrası Araştırmacı, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü; Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, gulsims@gmail.com

ABSTRACT

Local governments are the leading institutions that meet local needs at the local level. Their main task is to meet the needs of local people. However, it is seen that there are activities in which local governments can be mentioned at a global scale in this globalized village called earth. One of them is the film studios. The film studios are artificial living spaces founded at the local level for the film industry, and they can operate on an international level. People living in the places where these studios are located have a deeply influential role in the socio-economic and physical structure of the city. It is thought that the project named "Midwood", which is being built within Büyükçekmece Municipality in Istanbul, Turkey and will be the third largest film studio complex in the world, will contribute to the local people and local governments in that region in a socio-economic manner, as well as to the advertisement of the region. In this context, the role of the film studios in the socio-economical development of the local governments will be examined through the "Midwood Project" which is under construction in Büyükçekmece. Within the scope of the study, an interview was conducted with Ahmet SAN, the project manager.

Keywords: Socio-Economic Development, Local Governments, Midwood, Local Development.

GİRİŞ

Yerel yönetimler, örgütlendikleri her coğrafi alan içinde bu alanı paylaşan insanlarla sosyal, ekonomik, kültürel vb. pek çok faaliyeti gerçekleştiren kamusal kurumların başında gelmektedir. Yerel düzeyde ihtiyaçların karşılanmasında asli görevleri bulunan yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirirken karşılaştığı en büyük problem yeterli gelir kaynağına sahip olmamasıdır. Merkezi yönetimin yerel yönetimlere anayasal olarak görevleriyle orantılı gelir sağlaması gerekliliğini belirten Anayasadaki amir hükme rağmen yeterli kaynak sağlanamadığı bilinmektedir. İnsan ihtiyaçlarının sınırsız oluşu ve yerel kaynakların kıt oluşu yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirmek için yeni kaynaklar bulmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda bazı yerel birimler taşıdıkları üstün coğrafi konumları neticesinde bazı alternatif kaynaklara sahip olma imkânı bulurken, bazı birimlerin bu anlamda pek şansı bulunmamaktadır. Örneğin, sahip oldukları doğal kaynaklar, ulaşım ağı üzerinde olan konumları, turizm merkezi olmaları gibi üstünlükler, yerel yönetimlere alternatif kaynaklar sunabilmektedir. Bu alternatif kaynakların dışında dünyada çok az örneği görülen Türkiye’de Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde inşası devam eden Midwood Film Platosu’ndan hareketle; yerel birimlerin tanıtımını, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan güçlenmelerini sağlayacak yeni bir kaynak olarak film endüstrisine hizmet sunan film platoları da incelenmesi gereken yeni bir alternatif gelir kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu platonun tamamlanması halinde dünyada üçüncü büyük film çekim merkezinin İstanbul Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde olacağı ve bölge tanıtımına ve ekonomisine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Belediye sınırları içinde kalan bu film platosunun, orta ve uzun vadede belediyenin tanıtımına ve sosyo-ekonomik açıdan belediye bütçesine önemli katkılar sağlaması beklenmektedir. Klasik yerel yönetim kaynakları arasında sayılmayan, hatta dünyada çok az ülkenin sahip olduğu böyle bir projenin yerel yönetimlerin tanıtımı başta olmak üzere sosyo-ekonomik açıdan onlara sağlayacağı katkının incelenmesi, bu çalışmanın ortaya çıkmasındaki ana gerekçeyi oluşturmaktadır.

Bu kapsamda hazırlanan çalışmayla; öncelikle yerel yönetimler, yerel kalkınma ve kalkınmada alternatif araçlar konularına değinilecek, yerel yönetimlerin sosyo-ekonomik açıdan kalkınmalarına alternatif bir araç olarak kullanılabilecek olan film endüstrisinin etkisi ve yerel yönetimlere katkısı konusu ele alınacaktır. Ardından İstanbul Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde kurulacak olan platonun önemi, proje sorumlusu Ahmet San ile yürütülen mülakattan hareketle ve

Midwood Film Platosu hakkında basına yansıyan haberler çerçevesinde kapsamlı şekilde değerlendirilecektir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yerel yönetimlere, yerel kalkınmaya, yerel kalkınmada alternatif yöntemlere ve bir alternatif kalkınma modeli olarak sinema endüstrisi konularına yer verilmektedir.

1.1. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler, görev ve fonksiyonları açısından merkezi idareler kadar eskilere dayanan tarihleri boyunca, vatandaşlara yakınlıkları başta olmak üzere birçok sebepten dolayı toplum içerisinde önemli bir konuma sahip yönetim birimleri olarak kabul görmektedir (Çarkçı, 2008: 60). Yerel yönetimler, bölge halkının gereksinimlerini etkin bir biçimde karşılamak amacıyla, yerel topluluğa kamu hizmeti sunan ve yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen toplumsal kurumlardır (Ulusoy ve Akdemir, 2002). Yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda ikamet eden yerel halkın ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan, karar organları yerel toplulukça seçilen, görev ve yetkileri yasalarla saptanan, özel gelirleri ve bütçesi bulunan ve kendine özgü örgüt yapısına ve personele sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlanabilir. Bu özellikleriyle yerel yönetimler demokratik yönetim yapısının ana unsurlarından birisini oluşturmakta ve sosyolojik etkenlerin yanı sıra, özellikle yerel kamusal hizmetlerin sunumunda etkinliği artırmak amacıyla hemen her toplumda bu yönetimlere yer verilmektedir (Urhan, 2008: 85).

Yerel yönetimlerin, ilk ortaya çıktığı tarihten bu yana başta ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlarda olmak üzere birçok alanda çok önemli işlevleri olmuştur (Şahin ve Güven, 2011: 285). Bu görevler, ülkelerin yönetim yapısı ve tarihi geleneklerine bağlı olarak farklılık gösterse de genel manada; yerel halka yönelik olarak sunulan, eğitim, sağlık, ulaşım, konut, kentsel altyapı, imar, su ve kanalizasyon, çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, sosyal ve kültürel hizmetler olarak ön plana çıkmaktadır (Sezer ve Vural, 2009: 800). Klasik olarak yerel yönetimlerin asli görevleri arasında sayılan bu görevlerin günümüzde vatandaşların yerel yönetimlerden beklentilerindeki değişimle birlikte bir değişim eğilimine girdiği görülmektedir.

Yerel yönetimlerin varlık nedenini oluşturan bu klasik görevlerin yerine getirilme sürecinde, yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldığı ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel koşulların bu işlevlerini etkilediği düşünülmektedir. Özellikle küreselleşme ve yerelleşme eğilimlerinin hız kazandığı günümüz dünyasında yerel yönetimlerin yerel yönetim çerçevesinde yerindelik ve demokratikleşme unsurlarıyla birlikte işlevselliği artırılmış bir yerinden yönetim yapısına doğru gittiği gözden kaçmamaktadır (Göymen, 2009: 165). Yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldığı bu durum onların hizmet sunum yöntemlerini değiştirirken, sunacakları hizmetler için yeni kaynaklar edinmelerini de zorunlu hale getirmektedir. Ancak yeni kaynak temini konusu yerel yönetimlerin en ciddi sorun unsurunu oluşturmaktadır.

Bunun öncelikli nedeni görev, yetki ve kaynak konusunda yasal düzenlemelerle yerelin merkezi idare karşısında sınırlandırılmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'deki yerel yönetimlerin hukuki yapısı incelendiğinde bu durum çok daha rahat görülecektir. Türkiye'de yerel yönetimler 1982 Anayasası'nda da belirtildiği gibi üç grubu içermektedir. Bunlar belediyeler, il özel idareleri ve köylerden oluşmaktadır. Bu sınıflamaya rağmen uygulamada belediyelerin ön planda olduğu gözlenmektedir. Belediyeler diğer iki grup yerel yönetim birimi içinde lokomotif işlev üstlenmektedirler. Yerel yönetim denildiğinde halkın zihninde öncelikle belediyelerin oluşması bundan kaynaklanmaktadır (Güven, 2014: 51).

Yerel yönetimlerin önemli bir bölümünü oluşturan belediyelerin kaynak ve görev bölüşümü merkezi yönetim karşısında hukuk kurallarıyla kuşatılmıştır. Bu nedenle kanunların dışında yerel birimlerin alternatif görev ve kaynak temin etmesi güç bir meseledir. Buna rağmen yerel yönetimlerin hizmet sunumunda kaynak yaratmak amacıyla yerel kalkınmanın geliştirilmesine yönelik alternatif faaliyetler üretebilecekleri düşünülmektedir. Bu durum uygulamada, bazı yerel birimlerin kentin turizmini ön plana çıkarırken, bazılarının ulaşım, bazılarının sanat ve kültür açısından farkındalık yaratan alternatifler sunmaya çalıştıkları görülmektedir. Yerel kalkınmanın güçlenmesine destek vermek üzere hizmet sunumunda alternatif kaynak edinme yoluna gidilmesi, yerel yönetimlerin amaçlarını gerçekleştirmesine yardım etmektedir.

1.2. Yerel Kalkınma

“Yerel kalkınma” özellikle son yıllara damgasını vuran, adından çok sık söz ettiren bir kavramdır. Coğrafi olarak bir yerin kalkınması anlamına gelen kavram, coğrafi alanın büyüklüğü farklı isimlerle anılsa da bir yerleşim alanının ekonomik ve sosyal anlamda gelişmesi olarak tanımlanabilir. Ulusal kalkınmanın bir alt dalını bölgesel kalkınma oluştururken, onun da bir alt dalında yerel kalkınmanın yer aldığı görülmektedir (Zengin vd., 2014: 104). Yerel düzeyde yeni iş imkânları yaratacak ve kent ekonomisini canlandıracak en etkin politikaların belirlenmesi, bu politikaların en verimli şekilde bir araya getirilmesi süreci, yerel kalkınma olarak ifade edilebilir (Şahin ve Güven, 2011: 284). Yerel kalkınma, yerel yönetimlerin veya onunla yakın ilişki içinde bulunan toplumsal yapıların kendi aralarında ya da özel sektör ile birlikte var olan kaynaklarını yöneterek ve ortak düzenlemelere girerek yeni iş imkânları yaratmasına bağlı olarak elde ettikleri ekonomik canlılığı ifade eder (Nel ve Binns, 2002: 184). Yerel kalkınma stratejileri ve faaliyetleri, neredeyse gelişmiş ekonomilerin hepsinde dikkati çekmekte, gelişmekte olan ekonomileri de yakından ilgilendiren bir konu haline gelmektedir (Çetin, 2006: 127).

Kıt olan yerel kaynakların artırılmasında yerel kalkınma, yerel yönetimler için hayati öneme sahip bir konuyu oluşturmaktadır. Yerel kalkınma, bölgede, yerelde ya da yörede mevcut olan doğal, kültürel, ekonomik, teknolojik ve beşeri kaynakların kullanılması vasıtasıyla yerel düzeyde sunulan imkânları, yerel aktörlerden yararlanarak en üst düzeye çıkarma faaliyetidir (Çarkçı, 2008: 59). Yerel kalkınma olgusu yerelde yaşayan vatandaşların sosyo-ekonomik bakımdan gelir düzeyinin geliştirilmesi ile alakalı bir kavramdır. Yerel kalkınma yerel alanın kalkınmasını ifade etmekle birlikte çevre yörelerin ve bölgelerin de kalkınması üzerinde önemli rolü olduğu düşünülmektedir (Şahin ve Güven, 2011: 285). Yerel boyutta ekonomik kalkınma, ortak bir kentsel alanda ya da yörede yer alan ve ortak yerel kaynakları paylaşan yerel topluluklar ve yönetimlerle özel sektörün işbirliği içerisinde ve eşgüdümlü eylemde bulunabilmelerini gerektirmektedir. Bu ortak işbirliği de; yerel birimlerin kendi konumlarını ve karşılıklı bağımlılıklarını daha iyi kavramalarını, verimli ve etkin çalışma için gerekli koşulları sağlamalarını, yerelde ve daha büyük pazarlarda rekabeti tekrar gözden geçirmelerini gerekli kılmaktadır (Zengin vd., 2014: 96).

Yerel kalkınmada yerel yönetimlerin önemli bir unsur olarak kabul görmesinde en önemli sebep; yerel halka en yakın birimler olarak, planladıkları

harcama ve yatırımların doğrudan yerel halka yönelik olmasından dolayı yerel halktan daha kolay destek bulmasıdır. Yerel yönetimler yerel katılımın sağlanmasında, bireysel girişimlerin ve sanayi faaliyetlerinin oluşturulmasında daha etkili olabilmektedir. Diğer açıdan sivil toplum kuruluşlarıyla, özel sektör ve diğer kurumlarla kalkınmayı destekleyecek güçlü ilişkiler kurabilme potansiyellerinin bulunması, yerel yönetimlerin önemini artıran bir diğer sebebi oluşturmaktadır (Şahin ve Güven, 2011: 286). Yerel yönetimlerin kalkınma programlarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli olan unsur, yerel toplum için iyi işleyen bir sürecin oluşturulmasında kapsamlı bir planlama, bölgeleme, mevzuat düzenleme ve sermaye geliştirme programlarının birlikte ele alınmasıdır (Daniels vd., 1995). Bu çerçevede, sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasında stratejik planlama yaklaşımının benimsenmesi önem kazanmaktadır (Ecerel ve Özmen, 2009: 46-74). Sürdürülebilir bir yerel kalkınma kısaca; geleceği bugünle bütünleştiren kalkınma anlamına gelmektedir (Zengin vd., 2014: 99). Yerel kalkınma yerel unsurların harekete geçirilerek, yerel halkın fiziki, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma dinamiklerine uygun olarak gelişimini sağlamayı amaçlayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Darıcı, 2007: 215). Bu nedenle yerel kaynakların daha işlevsel, etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak, işbirliğini ve eşgüdümü olanaklı kılacak yerel kalkınma planlaması, yöresel ya da bölgesel planlamanın ötesinde, çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir (Zengin vd., 2014: 98).

Yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesinde temel vurgu noktalarını şu şekilde özetlemek mümkündür (Göymen, 2004: 5):

- Kalkınma kavramı insan odaklı bir olgudur. Salt büyümeyi hedefleyen; büyümenin bireylere ve topluma nasıl yansıdığını göz ardı eden yaklaşımlar kalkınma için yeterli değildir.
- Kalkınma, olabildiği ölçüde, eşitlikçi ve kapsayıcı olmalıdır. Yerel birimler kalkınmanın öncülüğünü üstlenirken; sonuçların toplumun değişik kesimlerini nasıl etkilediğini gözlemlemeli ve gerektiğinde kalkınma sürecinden eşit pay alamayan kesimleri önceleyici, pozitif ayrımcı politikalar uygulamalıdır.
- Kalkınma, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutları olan çok boyutlu bir süreci ifade etmektedir.

Bu süreçte, özellikle yerel kamu idareleri, bölgedeki hizmetlerin dağıtımının planlamasında ve koordinasyonunda liderlik görevi üstlenmekte, yerel stratejik kalkınma planları hazırlamakta ve genel kamu yararı için zorunlu altyapı yatırımlarına öncelik vermektedirler (Gül, 2004: 204). Yerel kalkınmada mekânın önemi ve yeri, bölgesel kalkınma kavramının özünü oluşturmakta; bu özellik, yerel kalkınma anlayışının da temel yaklaşımlarından birisi olarak kabul görmektedir (Zengin vd., 2014: 97).

Türk yerel yönetim birimleri arasında ilk sırada yer alan yerel yönetimlerin ana iskeletini oluşturan ve ülke nüfusunun kentlerde yaşayan önemli bir kısmına hizmet sunan belediyelerin kamu hizmetleri içindeki ağırlıkları; Belediye Kaunu'yla, bazı temel görevler esas alınarak liste usulüyle tespit edilmiştir. Bu kapsamda belediyelerin idari sınırlarındaki bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayacak görevleri, bu hukuki düzenlemelerle sağlanmıştır (Zengin vd., 2014: 106). Yerel ekonomik kalkınma; mevcut kaynakların etkin bir şekilde yönetilmesi, yeni iş olanaklarının yaratılması, ekonominin canlandırılması ve rekabet gücünün artırılması için yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, özel sektör gibi farklı aktörlerin bir araya gelerek ortaklığını gerektiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Eceral ve Özmen, 2009: 72). Bu süreçte yerel yönetimlerin kıt kaynaklarından hareketle yerel kalkınmayı gerçekleştirebilmek için birçok örgütten destek alarak bu örgütlerle birlikte alternatif kaynaklar edinmeleri gereksinimi gündeme gelmektedir.

1.3. Yerel Yönetimlerin Kalkınmasında Alternatif Yollar

Yerel yönetimler, yerel halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla örgütlenen, karar organları doğrudan halk tarafından seçilen, demokratik ve özerk bir yönetim yapısına sahip bir örgütlenme biçimidir (Henden ve Henden, 2005: 50). Bu birimlerin, doğrudan halk tarafından seçilerek yönetime gelmeleri, mali ve idari özerkliğe sahip olmaları ve bulundukları yerel alanda birçok yerel hizmetin sunumunda görev almaları başlıca özelliklerini oluşturmaktadır. Yerel yönetimler ülkelerin ayrılmaz parçalarıdır. Bir ulus devlet içinde yer alan ve söz konusu ulus devletin bir parçasını oluşturan yerel yönetimlerin sorumlu olduğu kentler, günümüzde tüm dünyada diğer kentlerle sürekli bir yarış içinde olan ve bu süreci hem etkileyen, hem de ondan etkilenen bir yapıya bürünmüştür. Kentlerin bu muazzam yarışta yer alarak, küresel sermayeyi çekebilmek için gerekli altyapıyı oluşturma yanında, yerel özelliklerini ve değerlerini ön plana çıkartarak hizmet sunumunda etkinliği artırmaya çalıştıkları görülmektedir. Bu özellik, beraberinde

küreselleşmenin diğer bir yüzü olan yerelleşme süreçlerinin önemini ortaya koymaktadır (Karakurt, 2004: 320-336).

Yerel birimlerin küreselleşme süreci içerisinde hem dünya ölçeğinde rekabetçi, hem de yerel ölçekte etkili hizmet sunumu yapmaları, ekonomik açıdan güçlü olmalarına bağlıdır. Yerel yönetimlerin gelişmesinde ve etkili hizmet sunmasında güçlü bir mali yapının varlığı önem taşımaktadır (Eğeli ve Diril, 2012: 25). Bu nedenle yerel kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde en önemli etken, hizmetlerin finansmanının nasıl ve kim tarafından üstlenileceği sorunudur. Bu problem, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki ve görev bölüşümünü de etkilemektedir. Bazı yerel yönetim birimlerinin yeterli gelir kaynağına sahip olamadığı için bazı temel işlevlerini merkezi yönetimin organlarına kaptırdıkları görülmektedir (Sezer ve Vural, 2010: 215). Yerel nitelikteki hizmetlerin yerel yönetimler tarafından sunulacağı ilkesi, bu birimler tarafından onlara kanunlarla verilen görev ve yetkiler kapsamında, kent sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çeşitli hizmetler sunulmasını ifade etmektedir (Öztaş ve Zengin, 2008: 158). Buradan hareketle yerel yönetimlerin temel görevlerini, yerel nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin bu görevleri, geleneksel manada karşımıza çıkan altyapı sağlama ve tesislerin işletilmesi gibi görev ve fonksiyonların yanı sıra, dünyadaki konjonktürel gelişmeye bağlı olarak farklılaşan ve değişen roller şeklinde yerine getirdiği görülmektedir (Dede ve Güremen, 2010: 59).

Özünü kamusal hizmetlerin oluşturduğu bu yerel hizmetler kavramının mekânsal olarak irdelenmesi, karşımıza kentsel hizmetleri çıkarmaktadır. Kentsel hizmetler, kenti belli ve büyük bir mekân olarak kabul ederek, bu alan üzerinde kurulu yerel yönetim birimi olan belediyelerin veya büyükşehir belediyelerinin sunduğu yerel hizmetleri ifade etmektedir (Kavruk, 2002: 236). Bu hizmetlerin sunumunda yerel yönetimlerin daha fazla harcama yapmaları gerekliliği, yerel yönetimlerin kaynak yapısının güçlendirilmesi gereğini ortaya koymaktadır. Bu yönde yapılan faaliyetler genelde, merkezi yönetimden yerel yönetimlere çeşitli kaynakların aktarılması şeklinde gerçekleşmektedir. Ancak, aktarılan kaynakların etkin kullanılmaması, merkezi hükümete ilave yükler getirmekte ve yerel yönetimlerin hizmet etkinliği bakımından sıkıntıya düşmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimlerin kendilerine kanunlarla verilen görevleri daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri için mali kaynakların kullanımı açısından daha fazla tasarruf hakkının da verilmiş olması gerekmektedir (Eğeli ve Diril, 2012:

26). Özellikle, altyapı alanıyla ilgili görevlerin yerel yönetimler dışında başka kurumlar tarafından yerine getirilmesi pek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle bu altyapı hizmetleri arasında yer alan örneğin, tatlı su temini, atık su bertarafı, çöp toplama, yol yapımı ve bakımı, sokak aydınlatması vb. gibi klasik belediye hizmetlerinin öncelikle belediyeler tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir (Dede ve Güremen, 2010: 49). Bu klasik hizmetler yanında 1980’li yıllardan bu yana yerel yönetimlerden hızla beklenen yeni hizmetlerle birlikte, yerelin ekonomik gücünü artırma ihtiyacı doğmuştur. Bu durumda, yerel yönetimlerin yeni kaynak arayışlarını hızlandırmıştır.

1980’li yıllardan itibaren küresel eğilimlerin hız kazanmasının etkisi ile geleneksel kalkınma uygulamalarına duyulan güvenin sarsılmaya başlaması, yerel ekonomik kalkınma yaklaşımının ön plana çıkmasına neden olmuştur (Çetin, 2007: 153). Günümüz dünyasında, teknoloji ve küreselleşme ile birlikte artan rekabet ortamında tüm kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör, daha az maliyetle optimum düzeyde hizmet verebilmek için alternatif yollar aramaya başlamışlardır (Akçakaya, 2017: 56). Son dönemlerde, yerel yönetimlerde de bu yönde değişim rüzgârları esmeye başlamış ve yerel ekonomik yapılanmaları ile farklılaşma çabaları içine giren yerel yönetimler, vatandaşa sundukları hizmetlerde iyileştirme sağlayabilmek için stratejiler geliştirmeye ve alternatif kaynaklar aramaya başlamışlardır. Aynı dönemde küreselleşmenin getirdiği olumsuzluklarla birlikte, geleneksel anlamda yukarıdan aşağıya eğilimli kalkınma politikalarının başarısızlığının ortaya çıkmasıyla, devam eden kalkınma yaklaşımlarının sorgulanması gündeme gelmiştir. Bunun sonucu olarak, yerel ekonomik kalkınma yaklaşımı kapsamında bir dizi yeni politika ve strateji üretilmeye başlanmıştır (Çetin, 2007: 153). Bu yaklaşımlardan ilki genel anlamıyla “kentsel yönetim” ya da “yerel yönetim” adı verilen yerel yönetimlerin özel sektör ve sivil toplum kuruluşları gibi diğer aktör ve kurumlarla işbirliği yaparak yerel politika ve stratejiler oluşturma sürecidir (Zengin vd., 2014: 115). Bu süreçte yerel yönetim birimleri kentsel hizmet sunarken, özel sektör ve sivil aktörlerin yardımıyla amaç ve hedeflerine daha etkin bir şekilde erişmek istemektedir. Bu amaçla ulusal düzeydeki birçok yetki ve sorumluluğun yerel alana taşınması konusunda iletilen istek ve talepler karşısında, merkezi yönetimde daha geniş bir kabul oluşmaya başlamıştır (Yüksel, 2007: 279). Bu anlamda küresel aktörler ile yerel aktörlerin işbirliği yapması yerel yönetimleri hem yönlendirmekte, hem de onların küreselleşme üzerindeki etkilerinin artmasına neden olmaktadır (Darıcı, 2007: 215).

Küresel aktörlerle yapılan işbirliği, yerel birimlerin, kültürel alandaki görevlerin ve hizmetlerin yerine getirilmesinde en uygun kararların alınabilmesine ve yerel aktörleri koruyabilecek en yetkili organın yerel yönetimler olmasını sağlamıştır. Yerel yönetimlerin bu konuda birinci derecede etkili olabilecek örgütlerin başında geldiği görülmektedir. Ancak bu faaliyetlerin yerine getirilmesinde özellikle kültürle ilgili görevlerin yerine getirilmesi için kanuni ve mali olanakların yeterli olmadığı görülmektedir. Kültürel hizmetlerin yerine getirilmesinde, merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin ortaklaşa hareket etmek zorunda oldukları görülmektedir. Sunulan bu tarz hizmetlerin yerine getirilmesi sadece söz konusu yönetimlerin konusu olmayıp; bu tür hizmetlerin kamu yönetimi dışında yer alan bireyler, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından ortaklaşa bir şekilde yerine getirilmesi de mümkündür (Öztaş ve Zengin, 2008: 155).

Türkiye’de kültür ve sanatla alakalı hizmetlerin merkezi düzeyde değişik kuruluşlarca yürütüldüğü görülmektedir. Bu hizmetler önceleri Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yerine getirilirken, daha sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı içinde ayrı bir müsteşarlık olarak örgütlenmiş ve son olarak 24 Ocak 1989 tarih ve 354 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kültür Bakanlığı bünyesinde toplanmıştır (Pektaş, 2004). Ancak günümüzde yerel yönetimlerin de sosyo-kültürel faaliyetlere ağırlık vermeye çalıştıkları görülmektedir. Bununla birlikte, yerel yönetimlerin, kültür hizmetlerindeki etkinlik ve verimliliğini olumsuz yönde etkileyen birtakım etkenler de mevcuttur. Bunlardan biri, yerel halkın bu hizmetlere olan talebinin diğer kentsel hizmetlere olan talepten daha düşük olabilmesidir. Yerel yönetimler tarafından sunulan kanalizasyon hizmetlerinden, kent içi ulaşım, su sorunundan temizlik sorununa kadar birçok sorunla karşı karşıya bulunan kent sakinleri, yerel yöneticilerinin öncelikle bu problemlere önem vermesi gerektiğini düşünmektedir. Oysa kültürel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda aynı beklenti oluşmayabilmektedir (Öztaş ve Zengin, 2008: 177).

Buna rağmen kültürel ihtiyaçların karşılanmasını bir fırsata dönüştüren, dünyada sayılı bazı ülkelerin bulunduğu da görülmektedir. Örneğin sinema alanında ABD’de Los Angeles kentindeki Hollywood ve Hindistan’da Mumbai kentindeki Bollywood iki örnek kültür kentidir. Bu kentlerde çekilen filmler sadece sinema sektörüne değil, aynı zamanda bu kentlerin tanıtımına ve ekonomisine de olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu kapsamda kentin yönetiminden sorumlu olan yerel yönetimlerin bu örgütlerle koordineli şekilde uyguladıkları kültür politikaları

ve gerçekleştirdikleri kültürel etkinlikler kent insanının sivil toplum kuruluşlarının ve toplumun birçok kesimini kapsayacak şekilde iyi ilişkiler kurmasına ve ekonomik açıdan kaynak sağlamalarına katkıda bulunmaktadır (Coşkun, 1997: 115-160).

Yerel yönetimlerin yerel kalkınma adına alternatif bir kaynak olarak gördükleri film sektörü ve bu filmlerin çekimlerinin yapıldığı platoların konumlandığı yerel alanlar, hem ekonomik bir değer olarak sektöre katkı yapmakta, hem de yerleşimin tanıtımına, ekonomik değer kazanmasına ve dolaylı olarak yerel kalkınmanın sağlanmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda İstanbul ili, Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde inşası devam eden Midwood Film Platosu, yerel kalkınmada alternatif bir yol olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde öncelikle film endüstrisi ve sosyo-ekonomik etkileri literatürden hareketle ele alınmaktadır. Daha sonra, bu alternatif yerel kalkınma aracının önemi ve yerel yönetimler üzerindeki etkisi konularına, film sektörü ve özelde Midwood Film Platosu üzerinden değinilmektedir. Tartışma, gerçekleştirilen mülakat ve basın açıklamalarından çıkarılan bilgilerle geliştirilmekte ve ardından temel bulgulara yer verilmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde film sektörünün, yaratıcı bir endüstri kolu olarak ülkelerin kültürel faaliyetleri arasında yer aldığı görülmektedir. Kültürel bir ürün olmasının ötesinde sosyal ve ekonomik bir değer olarak da görülen film sektörünün, Amerikan film endüstrisi öncülüğünde yerli film sektörlerinin geliştirilmesi amacıyla daha fazla yatırıma ve kaynağa ihtiyaç duyduğu, sektörün kamu ve özel girişimlerin desteğiyle canlandırılmasının sosyo-ekonomik açıdan önemi gibi konuların üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu amaçla gerçekleştirilen bazı çalışmalara bakmak gerekirse;

Adorno (2003) çalışmasında, kültür endüstrisinin ilk kullanımının 1947'li yıllara kadar gittiğini ifade ederek, kültür endüstrisinin sadece bir üretim sürecinden ibaret olmadığını aynı zamanda üretilen ürünlere bir düzen ve standardizasyon getirdiğini belirtmektedir. Çalışmada, kültür endüstrisinin kültürel emek sunan kişilerle emeği satın alan ve sunulan çalışmalardan etkilenen çevrelerin üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Büker (2017) makalesinde, sinema ve TV sektörünün, kültürel boyutu yanında ekonomik açıdan önemi konusunu Avrupa'daki ülkeler ve Türkiye açısından karşılaştırmalı bir şekilde ele almış ve ekonomik büyümeye katkısını değerlendirmiştir.

Crane (2014) makalesinde küresel film pazarının küresel etkilerini incelemek için ülkeleri sınıflara ayırmaktadır. Bu açıdan film piyasalarını, yılda 26 filminden fazla üreten süper üreticiler, büyük üreticiler, orta üreticiler ve küçük üreticiler şeklinde sınıflandırmaktadır. Bu piyasaya büyük oranda Amerikan filmlerinin egemen olduğunu, yerel filmlerin onu izlediğini vurgulamaktadır.

Dzhandzhugazova vd. (2016) beraber yazdıkları makalede kültür turizmi kapsamında sinema çekimlerinin yapıldığı mekânların ve filmlerin turizm açısından önemine değinmektedir. Bu çalışmada, kültürel açıdan katkısı yanında, büyüyen bir pazar haline gelen sektörün ekonomi üzerindeki olumlu katkılarından bahsedilmektedir.

Erkılıç ve Toprak'ın (2012) çalışmalarında, günümüzde internetin her alanda gelişiminin, sinema sektöründeki üretim ve dağıtım için de kullanılabilecek önemli bir alternatif olduğu ifade edilmektedir. Dijital çağla birlikte üretilen ve sunulan filmlerin daha az maliyet ve daha fazla seyirciyle buluşturulması gibi faydalarının yanında, Türkiye'de altyapı ve kurumsal destek açısından bazı yetersizlikler olmakla beraber, bu alandaki faaliyetlerin geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Erus (2007) çalışmasında, 1990 sonrası Türk sinemasında dağıtım sektörünün durumu konu alınmaktadır. Dünya film sektöründe Hollywood stüdyolarında üretilen filmlerin dağıtımında yaşanan başarının, Türkiye'de bu işle uğraşan firmalar için söz konusu olmadığı saptamasında bulunulmuştur. Yazar bu çalışmasında, yapım ve dağıtım sürecinin beraber ve entegre olarak çalışmasının önemi üzerinde durmaktadır.

Gürkan'ın (2016) eserinde, son yıllarda sanatın içinde yer edinmeye başlayan dijital teknolojinin, yeni medya ve sanat ilişkisinin gelişimine katkı sağladığı aktarılmaktadır. Yeni medya sanatı, dijital sanat, medya sanatı gibi kavramların günümüz sanat anlayışındaki konumu ele alınmaktadır. Buradan hareketle sinemanın yeni medya araçlarıyla dönüşümü irdelenmektedir.

İyem vd. (2016) çalışmalarında, sinema sektörünün bir endüstriye dönüşmesiyle beraber bu sektörde çalışanların emeklerinin korunmasını konu

edinmişlerdir. Sinema emekçileri arasında sayılan yönetmenler üzerinden emek süreçleri, çalışma süreleri, sinema emekçilerinin çalışmaya ve boş zamana yönelik bakış açıları ekonomik açıdan değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

Kalemci ve Özen'in (2011) çalışmasında, Türk sinema sektöründe 1950-2006 yılları arasındaki dönemde yapım – dağıtım – gösterim zincirinin değişimi incelenmektedir. 1989 yılında uluslararası yatırıma açılmasıyla birlikte Türk sinemasında, bölge işletmecilerinin baskın olduğu ağ yapılarından, ABD kökenli büyük yapım-dağıtım şirketlerinin baskın olduğu örgütlenmelere geçiş yapıldığına vurgu yapılarak, son dönemlerde yaşanan sinema sayılarının azalması ve sinemasızlaşma konularına değinilmektedir.

Karakaya (2004) makalesinde, küreselleşmeden hareketle kültürel yayılmanın ulusal sinemalara olan etkisini incelemektedir. Ulusal sinemalardaki yerli kimliklerin, küreselleşme süreciyle yıpratıcı ve yıkıcı değişimi çalışmanın özünü oluşturmaktadır.

Mwakalinga (2013) Tanzanya'da 1961-2012 yılları arasında film endüstrisinin durumunu değerlendirdiği çalışmasında sinema sektöründe devletin etkisi üzerinde durmaktadır. Son yıllarda devletin etkisi dışında özel sektörün ve ticari ilişkilerin sektörde yer bulduğuna vurgu yapmaktadır.

Ormanlı (2013) küreselleşme sürecinde sinema endüstrisinin küresel etkilerine yer verdiği çalışmada, Türkiye'nin sinema alanında günümüzde ulusal ve uluslararası düzeyde film sektörüne katkılar sağladığını, sinemanın sadece ekonomik bir faaliyet olmadığını, aynı zamanda politik ve kültürel etkilerinin de bulunduğunu ifade etmektedir.

Pierantoni (2015) makalesinde kültür ile bölgesel kalkınma arasındaki ilişki üzerine odaklanmakta, bu kapsamda kültür ile bölgesel kalkınma arasında olumlu bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Ülke ekonomisinin krizle karşılaşması durumunda bile kültür stratejisinin, yerel ve özel unsurlarla beraber bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli olduğu çıkarımını yapmaktadır.

Porter'in (2017) çalışmasında, İngiliz sinema endüstrisinin 1920'lerde yaşadığı sıkıntının kaynakları incelenmekte, ekonominin modernizasyonu, küçük ölçekli yatırımcılar ve üretim şirketlerinin neden olduğu durum değerlendirilmektedir. Bu kriz döneminde Amerikan ürünlerinin İngiliz piyasasına girişi ve İngiltere'nin bu kapsamda çıkardığı 1927 Sinematograf Yasası'nın önemi konularına değinilmektedir.

Rimscha (2013) çalışmasında, ülkenin ekonomik durumu ile sinema sektörü arasında ekonomik bir ilişki olup olmadığını, ekonomik koşulların film arz ve talebine ne yönde bir etki oluşturduğunu incelemiştir. Sinema sektöründe, ekonomik durgunluk ve kriz dönemlerinde film içeriklerinin ciddi biçimde aksiyon içerikli filmler yönünde değiştiğini ön plana çıkarırken, sinema endüstrisinin ekonomi üzerinde sınırlı etkilere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Savage'nin (2017) eserinde sinema endüstrisinin yeni medya araçlarıyla rekabet eden bir sürece girmesine rağmen büyüme eğilimine sahip olduğu vurgulanmaktadır. Sinema sektöründe, yeni medya araçları arasında yer alan TV, Pay TV, video oyunları ve internet içerikli alternatif görüntüleme uygulamalarıyla paralel bir artışın yaşandığı belirtilmektedir.

Şengünalp ve Doğruer (2017) eserlerinde, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin kentlerin canlandırılmasında önemli işlevleri olduğuna vurgu yapılmaktadır. Çalışmada; kent içinde canlılığını kaybetmiş olan alanların çekim alanı olarak kullanılması gibi kültür ve sanat faaliyetleriyle, tekrar sosyo-ekonomik canlılığa kavuşturulmalarına işaret edilmektedir.

Tanrıöver (2011) ise eserinde, 80'li ve 90'lı yıllarda siyasal, toplumsal ve konjonktürel nedenlerle zayıflayarak ciddi bir kriz yaşayan sinema sektörünün 2000'li yıllar itibarıyla toparlanmaya başladığını, sinema pazarında yerli üretim filmlerin payının giderek arttığını ve bu sektörün bir endüstriye dönüştüğüne vurgu yapmaktadır. Bu gelişmelere rağmen film endüstrisinde sorunların varlığını koruduğu, çözüm olarak da kamu gücü ile yurt içi ve yurt dışı paydaşların birlikte adım atmalarının gerekliliği ifade edilmektedir.

3. YÖNTEM

Çalışmada öncelikle film sektörünün dünyada ve Türkiye'deki durumu değerlendirilmektedir. Ardından, İstanbul'un film sektöründeki yeri ve Midwood Film Projesinin gelişim seyri, yerel kalkınmada yerel yönetimler için taşıdığı potansiyellere ilişkin derinlemesine bir mülakata yer verilmektedir. Bu amaç doğrultusunda film sektörünün dünyadaki pozisyonu ve Türkiye'nin küresel film sektörü içindeki konumunu yansıtan verilerin yorumlanması ardından, İstanbul için literatürde yapılmış olan çalışmalar üzerinden kentin yerel kalkınmasında ve tanıtımında film endüstrisinin önemi irdelenmektedir. Son olarak İstanbul'un film sektöründeki en büyük yatırımı olarak kabul gören Midwood Film Stüdyosu

Kompleksi'ne dair bilgilere ve proje sorumlusu Ahmet San ile yapılan derinlemesine görüşmeye yer verilmektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde öncelikle film sektörünün dünyada ve Türkiye'deki durumu değerlendirilmektedir. Ardından, İstanbul film sektörüne Midwood Film Projesi'nin katkısı ve yerel kalkınma üzerine etkisi, gerçekleştirilen mülakatlardan hareketle değerlendirilmektedir.

4.1. Film Endüstrisinin Dünyada ve Türkiye'deki Durumu

Günümüzde önde gelen film endüstrisindeki büyük şirketler içinde ABD'de Hollywood, Hindistan'da Bollywood, Nijerya'da Nollywood'un ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. Dünya genelinde yılda 4000'den fazla film üretilmektedir. Film sektörü bazı ülkelerde örneğin, Nijerya'da yılda beş yüz doksan milyon dolar ülke ekonomisine gelir kazandırmaktadır. Nijerya'da tarımdan sonraki ikinci büyük işgücünün film sektöründe olduğu bilinmektedir. Meksika'da beş milyon'dan fazla kişinin bu alanda görev alması, Brezilya'da yaratıcı ekonomiler arasında gösterilen film sektörüne bağlı ihracatın yılda yaklaşık dokuz buçuk milyar dolarlık ekonomiye katkı sağlaması sektörün önemini gösteren bazı örnekleri oluşturmaktadır (UNITAR, 2017).

2012 yılı itibariyle sadece eğlence ve medya endüstrisi, dünya ekonomisine 2,2 trilyon dolar katkı sağlar iken aynı yıl içinde dünyada yaratıcı ürün ve hizmetlerin ticareti altı yüz yirmi dört milyar dolarlık bir gelir getirmiştir. Birleşik Krallık, İsveç, Hollanda ve Avustralya'da bu sektörün toplam gelirin ve işgücünün yaklaşık yüzde 5-8'ini oluşturduğu görülmektedir. Arjantin, Çin, Kolombiya, Malezya, Polonya, Romanya, Singapur ve Güney Afrika'da da bu oran yüzde 2-4 arasında gerçekleşmiştir. Nijerya'nın bu sektörden Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla'ya katkısı yalnızca filmler, ses kayıtları ve müzik üretiminden sağlanan gelirlerin yüzde 1,42'sini oluşturduğu görülmektedir (Lopes, 2014). Günümüzde sinema sektörü milyar dolarlarla ifade edilen ticari getirisi ile dünyanın en önemli ticari faaliyet alanlarından birini oluşturmaktadır (Başaran ve Kurtulmuş, 2016: 206). Bu nedenle küresel sermaye, çok uluslu şirketler ve daha birçok kurum ve kuruluş sinema ile yakın bir ilişki içine girmiş bulunmaktadır (Ormanlı, 2013: 21). Film sektörüyle alakalı olarak 2013 yılında 36,1 milyar dolar olan hâsılanın 2018 yılına kadar 45,9 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir (PwC, 2017: 7).

Dünyada eğlence ve medya sektörü büyüklüğü 2013 yılında yaklaşık 1,78 trilyon dolar iken bu rakam Türkiye için 12 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 sonunda sektörün büyüklüğünün dünyada yaklaşık 1,9 trilyon dolar Türkiye’de 13 milyar dolar olduğu görülürken, 2018’de küresel eğlence ve medya sektörü yıllık ortalama yüzde 5 ile 2,27 trilyon dolara, Türkiye’de de yıllık ortalama yüzde 8,8 büyüme ile 18,25 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir (PwC, 2017: 8).

Türkiye, 2013 yılı itibarıyla üretilen film sayısı bakımından Avrupa’nın 8. ülkesi konumunda yer almaktadır (Tomur vd, 2016: 5). Türkiye’de film sektörü içinde 2016 yılında sadece vizyon gelirleri altı yüz doksan milyon TL’lik büyüklüğe ulaşmış, film sektörünün toplam büyüklüğü 3 milyar TL’ye kadar yükselmiştir (Sinema Genel Müdürlüğü, 2017). Film sektörüyle ilintili olarak 2013’te dört yüz kırk altı milyon dolar düzeyinde gerçekleşen Türkiye’de filme alınmış eğlence sektörü yüzde 6’lık bir yıllık bileşik büyüme oranı ile 2018’de beş yüz doksan altı milyon dolara tırmanması beklenmektedir. Toplam elektronik ev videosu geliri yüzde 16,4’lük bir yıllık bileşik büyüme oranı ile en hızlı büyüme oranını yakalayan alan olurken özellikle internet üzerinde yayın gelirlerinin çok daha büyük artışlara sahne olacağı düşünülmektedir. 2013’te 5 milyon dolar düzeyinde olan bu gelirin yüzde 58,8’lik bir yıllık bileşik büyüme oranı ile birlikte 2018’de 51 milyon dolar düzeyine çıkacağı tahmin edilmektedir (PwC, 2017: 12).

Sinema gişe hasılatları incelendiğinde büyümenin etkilerinin bu alanda da istikrarlı olarak arttığı görülebilir. Yerli filmlerin elde ettiği gişe başarıları ile 2005 yılı sonrası tekrar başlayan yerli filmlere yönelik kamu desteğinin son on yılda yerli film üretimini önemli ölçüde etkilediği, gişeye yansıyan film sayılarından anlaşılmaktadır. Örneğin son dönemlerde yaşanan bu büyüme 2014 yılında iki yüz kırk dokuz yabancı filme karşılık yüz altı yeni yerli filmin gösterime girmesi şeklinde sektörde kendini göstermektedir (Tomur vd., 2016: 4).

Sinema sektöründeki bu hareketliliğin günümüze etkisi düşünüldüğünde 2013’te iki yüz kırk dört milyon dolar düzeyinde olan gişe hasılatının yüzde 4,6’lık bir yıllık bileşik büyüme oranı ile 2018’de üç yüz beş milyon dolara ulaşan bir kazanç getirmesi beklenmektedir (PwC, 2017: 12). Bu ekonomik beklentilerin yansımaları oluşturan seyirci sayılarındaki artış da bu olguyu desteklemektedir. 2014 yılında yerli filmlerin seyirci sayısının 2005 yılına göre üç katından daha fazla artarak 36.349.541 sayısına ulaştığı ve toplam seyirci sayısının yaklaşık yüzde 59’unu oluşturduğu görülmektedir (Tomur vd., 2016: 4). Hızla büyüyen film sektörünün üretim aşamasının Türkiye’de kurulması öngörülen ve inşası devam

eden Midwood Film Stüdyosu Kompleksi ile katlanarak hem sinema sektörüne hem ülke ekonomisine hem de yerel kalkınma üzerine olumlu yönde katkı sağlayacağı beklenmektedir.

4.2. Midwood Film Platosu’nun Bölgeye ve Türkiye’ye Getirisi

İstanbul ili, Büyükçekmece ilçesi sınırları içerisinde yapımına başlanan ve 2018 yılı 29 Ekim’de açılması planlanan film stüdyosu “Midwood Film Platosu”, Türkiye’nin bu ölçekteki en büyük ilk film stüdyosu olacaktır. Ahmet San için 1970’li yılların ortalarından beri bir fikir projesi olarak düşünüle gelen “Türkiye’de bir film stüdyosunun oluşturulması” fikri, uygun koşulların bir araya gelişi ile birlikte 2000’li yıllar ile gerçek bir proje haline dönüşmüştür. 2012 yılında tamamlanan projelendirme ayağı, 2017 itibarıyla inşaat aşaması ile devam etmekte ve 2018 itibarıyla de açılması planlanmaktadır (San, 2017).

Projenin Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde olmasında Büyükçekmece Belediye Başkanı Hasan Akgün’le yollarının kesişmesine bağlayan San, Büyükçekmece sınırları içinde bu proje için uygun bir arazinin bulunması ve arazinin konumu ve başkanın önerileri doğrultusunda projenin şekillendiğini ifade etmektedir. Özellikle kamu malı olan arazinin yap işlet devret modeliyle otuz yıl için kullanımını alarak emanetçi olduklarını ifade eden San, çevresiyle uyumlu bir yapılar kompleksi oluşturmaya çalıştıklarını bu kapsamda çevrede yer alan fiyatları bir ile beş milyon dolar arasında değişen villaların yapılı ve yapılmakta olan yaklaşık 2500 villayla çevrelenen, geniş yeşil alan ve caddeler içinde çevreyle uyumlu bir bütün oluşturmaya çalıştıklarını belirtmektedir (San, 2017).

Midwood Film Platosu Projesi hazırlık süreci yaklaşık 5 yıl sürmüş bir proje olarak bu süre zarfında çok sayıda ayrıntının düşünülmüş olduğu görülmektedir. Temeli 29 Ekim 2016’da atılan ve 29 Ekim 2018 tarihinde hizmete girmesi planlanan kompleksin, dünya standartları üzerinde uluslararası entegre bir film stüdyosu kompleksi olarak faaliyet vermesi beklenmektedir. Türkiye’de benzer projelerin daha önce çok sayıda kuruluş tarafından düşünülmesine rağmen bu kapsamda bir proje üretmeyi başaramamışlardır. Midwood; Bollywood ve Hollywood’un orta noktasında, dünyanın merkezi İstanbul’da bulunması dolayısıyla özellikli bir konuma sahiptir. Projenin, aynı vizyona sahip pek çok yatırımcı ve işletmeciyi ortaklaşa yürütölmekte olması ayırt edici bir diğer özelliğini oluşturmaktadır (Midwood İstanbul Film Studio Complex, 2017: 7).

Midwood Film Platosu Projesi, sekiz yüz yirmi beş milyon TL'lik öz kaynak yatırımıyla beş yüz beş dönümlük bir arazi üzerinde konumlanmıştır. Midwood'un sinema, dizi ve reklam sektörlerine hizmet etmesi planlanmaktadır. Projenin konumlandığı Büyükçekmece'deki alan içinde dünyaca ünlü sanatçıları ağırlayacak olan beş yıldız üzeri bir otel, anaokulundan üniversiteye kadar güzel sanatlar üzerine yoğunlaşan bir eğitim vadisi, tematik eğlence parkları, restoranlar, ofisler, helikopter pistleri, sinema müzesi, şehircilik müzesi, çocuk müzesi gibi tesisler yer alacaktır. İlk yıl için bir milyon ziyaretçi hedefi beklenmektedir. Bu anlamda Midwood Film Platosu'nun, film sektöründeki hareketlenmenin yanısıra turizm sektöründe de bir canlanma yaşanmasına neden olacağı öngörülmektedir. Midwood projesi hem kuruluş vizyonunda var olan entegre bir üretim ortamı oluşturma, hem yaratıcılığın teşviğine verdiği önem, hem de çarpan etkisi ile yan sektörlerde, yerel kalkınmada yaratacağı canlanmadan dolayı bir film stüdyosu projesinin ötesinde, entegre bir ekonomik canlanma projesi olarak görülebilir (Midwood İstanbul Film Studio Complex, 2017: 9).

Projenin, kapalı film platosu yanında Büyükçekmece sınırlarının tamamıyla entegre açık film platosu olarak düşünülmektedir. Bu kapsamda Büyükçekmece Belediyesi sınırları içinde beş yüz çekim alanını kapsayan devasal bir plato konumuna sahiptir. Belediye bünyesinde plato ve film endüstrisiyle alakalı bir belediyede film zabıtası birimi kurulması planlanmaktadır (San, 2017). Büyükçekmece'den doğan dünyaya yönelik film markası oluşturulması hedefi kapsamında çok sayıda tesisi içeren projede başlıca tesisler; yirmi bir kapalı stüdyo, on yedi portatif açık alan çekim seti, on sekiz imalat stüdyosu, çeşitli ekip ve ekipman, hizmet servisleri, ofisler, sosyal alanlar, kültür üniteleri, spor ve sağlıklı yaşam üniteleri, etkinlik alanı, eğitim vadisi, konaklama tesisi, dini tesisleri içeren Büyükçekmece'yi açık film platosuna çeviren bir kompleksten oluşmaktadır (Midwood İstanbul Film Studio Complex, 2017: 3).

Midwood Film Platosu'nun içinde yer alan yirmi bir kapalı stüdyosu, on yedi açık çekim seti ve diğer çekim alanları ile birlikte aynı anda elliye yakın farklı yerde çekim yapacak kapasiteye sahip olması öngörülmektedir. Bu, yalnızca çekimler düşünüldüğünde yedi bin beş yüz kişinin iş sahibi olması anlamına gelmektedir. Yan hizmetler de dâhil edildiğinde istihdam kapasitesinin on iki bin beş yüz kişiye ulaşabileceği hesaplanmaktadır. Elli çekim noktası dışında Büyükçekmece'de ve İstanbul'da açık bir film platosu olarak kullanılabilecek pek çok alanın bulunduğu düşünüldüğünde, Büyükçekmece kentinin, açık bir film platosu haline geleceği

ve bölgeye olumlu ekonomik katkılar getireceği düşünülmektedir. Yaratılacak ekonominin, yalnızca Büyükçekmece ve İstanbul için değil, ülke için de ciddi bir katma değer sağlayacağı öngörülmektedir (Midwood İstanbul Film Studio Complex, 2017: 5).

Midwood yalnızca çekim platformlarının yer aldığı bir ortam olarak düşünülmemiştir, aynı zamanda sinema sektörünü besleyen eğitim dâhil tüm diğer sektörlerle ilgili fonksiyonları içermesi anlamında da türünün ilk örneklerinden olması planlanmaktadır. Bu kapsamda Büyükçekmece Belediyesi öncülüğünde Büyükçekmece'nin kültür ve sanat aktiviteleri anlamında son yıllarda öne çıkan ilçelerden biri olarak ön plana çıktığı görülmektedir. 2017'de on sekizincisi düzenlenen Uluslararası Büyükçekmece Kültür ve Sanat Festivali bunlardan bir tanesidir (Büyükçekmece Belediyesi, 2017). Yine Büyükçekmece Belediyesi sınırları içerisinde yer alan TÜYAP Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı bir diğerini oluşturmaktadır (TÜYAP, 2017). Burada düzenlenen kültür ve sanat faaliyetlerinden elde edilen gelirin yalnızca Büyükçekmece ilçesi için değil yakın ilçeler ve tüm İstanbul için yerel kalkınma üzerine olumlu katkılar sunacağı düşünülen film platosunun Büyükçekmece Belediye sınırları içinde bulunmasının bölgede yaşayan yurttaşlar başta olmak üzere belediye ve ülke ekonomisine olumlu katkıları olacağı düşünülmektedir.

Film platosunun belediye sınırları içinde yer alması ve konumu hakkında Büyükçekmece Belediye başkanının basın mensuplarına verdiği demeçlerde, projenin bölge için önemi hakkında başlıca şu katkılarının olacağı ifade edilmektedir. Midwood Film Platosu'nun Büyükçekmece ilçesi içinde yer alması, ulusal ve uluslararası ulaşım olanaklarına yakınlığı açısından önemli bir konumda yer alan Büyükçekmece ilçesinin konumu projeye önemli katkılar sağlamaktadır. Atatürk Havaalanına otuz dakika, yeni hava alanına otuz beş dakikalık bir mesafenin olması yanı sıra kara ulaşım ağı üzerinde olan bir ilçe olması hesabiyle Büyükçekmece'nin önemli bir konum üstünlüğüne sahip olduğu ifade edilmektedir. Projenin aslında Büyükçekmece Belediye Başkanı Akgün'ün yıllar önce Hollywood ziyaretinden sonra neden İstanbul'da böyle bir film endüstrisi olmasının düşüncesinden hareketle kültür ve sanatta yol alan bir ilçe olarak hep zihinlerinde olan bir proje olduğu ifade edilmektedir. Akgün diğer projelerde olduğu gibi TÜYAP fuar merkezi ve Türkiye'nin ilk televizyon kulesi gibi büyük projelerin belediye tarafından yaptırılamayacağı inancının kırılarak Midwood Film Platosu Projesi'nin de benzer şekilde hayata geçirilmesini sevinçle karşıladıklarını ifade

etmektedir. Projenin sosyo-kültürel katkılarının yanında sadece Büyükçekmece Belediyesi çevresinden en az on bin kişiye iş imkanı sağlayacağını ifade eden Akgün, projenin bölgenin kalkınmasına ve ülke ekonomisine büyük katkıları olacağını basına verdiği demeçlerde ifade etmektedir.

SONUÇ

Yerel yönetimler yerel düzeyde hizmet sunarken görevlerini istenilen düzeyde yerine getirebilmeleri için yeterli kaynağa sahip olmaları gerekir. Ancak uygulamada yerel yönetimlerin en ciddi sorunları arasında kaynak sıkıntısıyla karşı karşıya kalmaları bulunmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler, artan görev yüklerini gerçekleştirebilmek için alternatif kaynak edinme yoluna gitmeye çalışmaktadırlar. Kanunlarla sınırlandırılan yerel kaynakların dışına çıkılarak elde edilmeye çalışılan bu kaynakların hem miktar hem de kullanabilen yerel yönetim birimi açısından oldukça sınırlı oldukları görülmektedir. Ancak bu zor erişime rağmen, bazı yerel yönetim birimlerinin farkındalık yaratarak ek kaynak bulabilecek projeler üretebildikleri de görülmektedir. Bu alternatif kaynaklara örnek olarak film endüstrisinden hareketle bu alanda film platolarına sahip yerel birimlerin sağladığı ilave kaynakları örnek göstermek mümkündür. Bu kapsamda dünyada az sayıda örneği olan bu sektörün Türkiye’de kendine yer bulması adına atılan adımlar alternatif bir gelir kaynağı ve beraberinde yerel yönetimlerin tanıtımını sağlayan bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Film endüstrisinin yerel yönetimler, ülke ekonomisi ve çevreye sağladığı katkı konusu incelendiğinde ilk karşımıza çıkan örneğin ABD’nin uzun zaman tekeli niteliğinde dünya sinema sektörüne yön vermesinde etkili olan Los Angeles kentinde yer alan Hollywood film platosunun yeri tartışılmazdır. Bu platonun konumu, bölgenin gelişmesinde ve tanıtımında büyük öneme sahip olmuştur. Benzer şekilde Hindistan’da Mumbai şehrinde Bollywood adı altında bir diğer film platosu oluşturularak bölge ekonomisine ve kent tanıtımına büyük katkılar sağlamaya başladığı görülmektedir. Bu iki örnekten hareketle Türkiye’de kurulması beklenen Midwood Film Platosu’nun da sadece film sektörüne değil; dünyanın pek çok ülkesinden gelecek yabancı sanatçılar yoluyla ülke ve bölge tanıtımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yapıların yerel yönetimlerce desteklenmesi ve yerel birimlerle uyumlu bir şekilde faaliyette bulunması yerel kalkınmanın ve yerelin güçlendirilmesine olumlu katkılar sağlayacaktır. Büyükçekmece Belediyesi de bu

anlamda büyük bir potansiyele sahiptir. Midwood Film Platosu'nun konumlandığı belediyeye ait kamu arazisinin bulunduğu Büyükçekmece ilçesi, ana ulaşım hatlarının üzerinde olması ve dünyanın merkezi konumunda olan İstanbul'da yer alması nedenleriyle oldukça uygun şartlar taşımaktadır. Büyükçekmece Belediyesinin projeye verdiği destek ve coğrafi konum avantajıyla yürütülen Midwood Film Platosu Projesi kapsamında belediye sınırları içinde kurulacak olan alanın çevreyle entegrasyonunun, Büyükçekmece ilçesini açık bir film setine dönüştürerek bölgenin küresel düzeyde tanıtımına, yerel düzeyde kalkınmasına ve dolaylı olarak da ülke ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alternatif bir yerel kaynak olarak düşünülen film endüstrisinin İstanbul ili Büyükçekmece ilçesi içinde kuruluyor oluşu ve proje içeriğinin anaokulundan üniversiteye kadar eğitim programından belediye destekli farklı temalarda müzelere kadar pek çok alanda dünyada benzerleriyle yarışır bir konumda olması, bu alternatif kaynağın amacına uygun sonuçlar üreteceğinin işaretlerini vermektedir. Yerel yönetimlerin kısıt olan kaynaklarla yerel düzeyde gerçekleştirmeye çalıştıkları hizmetlerin sunumunda bu ve benzeri alternatif kaynak yaratan projeleri önemseyen Büyükçekmece Belediyesinin Midwood İstanbul Film Stüdyo Kompleksi Projesi'ne verdiği destek ve katkının diğer yerel yönetim birimlerine örnek teşkil etmesi gerekmektedir. Yerel yönetimler kendilerini klasik kaynaklarla hizmet sunma anlayışıyla sınırlandırmamalı, alternatif proje ve uygulamalarla asli görevlerini yerine getirirken farklı yöntemlerle vizyoner projelere imza atarak yerel kalkınma ve tanıtıma yön verebilmelidirler. Bu alternatif kaynaklar kimi yerel birimler için turizm, kimi birimler için kültür, kimi yerel yönetim birimleri için doğanın kendisi olabilmektedir. Bu bağlamda yerel yönetim birimleri, potansiyel kaynaklarının farkına vararak, ilgili projelerin hayata geçirilmesini, sosyo-ekonomik açıdan kalkınma yolunda bir fırsat olarak değerlendirebilir.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. W. (2003), "Kültür Endüstrisini Yeniden Düşünürken", *Cogito*, 36, 76-84.
- Akçakaya, M. (2017), "Yerel Yönetimlerde Performans Yönetimi ve Karşılaşılan Sorunlar", *Third Sector Social Economic Review*, 52(1).
- Başaran, A. ve Kurtulmuş, M. M. (2016), "Türk Film Endüstrisinde Çalışma İlişkileri ve Sendikalaşma", *Çalışma ve Toplum*, 48(1).
- Büker, N. (2017), Sinema-Televizyonda Mesleki Yeterlilik ve Ekonomik Kalkınmaya Katkısı: Sayısal Verilerle Avrupa Ülkeleri ve Türkiye Karşılaştırması.
- Coşkun, T. (1997), "Mahalli İdarelerde Kültür Hareketine Bakış", *Salı Meclisi Bülteni*, Yımdar Yayın Organı, Cilt L, Sayı 1.
- Crane, D. (2014), Cultural Globalization and the Dominance of the American Film Industry: Cultural Policies, National Film Industries, and Transnational Film", *International Journal of Cultural Policy*, 20(4), 365-382.
- Çarkçı, A. (2008), Ulusal Kalkınma İçin Yerel Teklifler: Ulusal Kalkınma İçin Yerel Uygulama Modelleri, Şehir Yayınları, İstanbul.
- Çetin, M. (2006), "Yerel Kalkınma Ajansları", *Ege Academic Review*, 6(2).
- Çetin, M. (2007), "Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar", *Yönetim ve Ekonomi*, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(1), 153-170.
- Daniels T., Lapping, M. B., Keller J. W. (1995), *The Small Town Planning Handbook*, American Planning Association.
- Darıcı, B. (2007), "Yerel Kalkınma'da Küresel Yaklaşımlar ve Türkiye'nin Konumu", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3).
- Dede, O. M. ve Güremen, L. (2010), "Yerel Yönetimlerin Turizm Sektörü İçindeki Önemi, Roller ve Görevleri", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 19(4), 47-61.
- Dzhandzhugazova, E. A., Ilina, E. L., Latkin, A. N. ve Kosheleva, A. I. (2016), "Development of Creative Potential of Cinema Tourism", *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(11), 4015-4024.

- Eceral, T. E. ve Özmen, A. C. (2009), "Beypazarı'nda Turizm Gelişimi ve Yerel Ekonomik Kalkınma", *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 46-74.
- Egeli, H. ve Diril, F. (2012), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Mali Özerklik ve Vergilendirme Yetkisi", *Sayıştay Dergisi*, 84, 26-44.
- Erkılıç, H. ve Toprak, A. G. (2012), "Belgesel Sinemanın Alternatif Dağıtım ve Gösterim Olanakları Olarak İnternet", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 2(2), 10-16.
- Erus, Z. Ç. (2007), "Film Endüstrisi ve Dağıtım: 1990 Sonrası Türk Sinemasında Dağıtım Sektörü", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4(4), 5-16.
- Göymen, K. (2004), "Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler", *Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü*, İstanbul Politikalar Merkezi, Sabancı Üniversitesi, www.Sabanciuniv.Edu/İpm/Tr/Arastirmaalanlari/Documents/Korelgoymen.Pdf, (Erişim Tarihi: 22.06.2017).
- Göymen, K. (2009), "Türkiye'de Özel Girişimin Yerel Kalkınmaya Katkısının Sağlanması", *Yerel Kalkınmanın Yönetişimi Uluslararası Konferansı*, 24-25 Ekim 2008, İstanbul.
- Gül, H. (2004), "Ekonomik Kalkınmada Yerel Alternatifler", *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, Ankara.
- Gürkan, H. (2016), "Yeni Medya ve Sanat İlişkisi: Sinemanın Dönüşümü", *Akdeniz İletişim*, (25).
- Güven, A. (2014), *Yerel Yönetimlerde Performans Denetimi*, Türkiye Alim Kitapları, Almanya.
- Henden, H. B. ve Henden, R. (2005), "Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve E-Belediyecilik", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(14).
- İyem, C., Yalçın, T. ve Yıldız, Z. (2016), "Sinema Sektöründe Emek Süreci: Yönetmenler Örneği", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (15).
- Kalemci, R. A. ve Özen, Ş. (2011), "Türk Sinemacılık Sektöründe Kurumsal Değişim (1950-2006): Küreselleşmenin 'Sosyal Dışlama' Etkisi", *Amme İdaresi Dergisi*, 44(1), 51-88.
- Karakaya, S. (2011), "Küreselleşme, Kültürel Yayılmacılık ve Ulusal Sinemalar", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(12).

- Karakurt, E. (2004), Dünya Kenti Kavramına Alternatif Bir Bakış, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, <http://Ekutup.Dpt.Gov.Tr/Bolgesel/Keas-I.Pdf>, (Erişim Tarihi: 20.04.2017).
- Kavruk, H. (2002), Anakent'e Bakış-Türkiye'de Anakent Belediyeciliği ve Kent Hizmetlerinin Yönetimi, Ankara: Hizmet-İş Sendikası.
- Lopes, C. (2014), "Creativity is the New Money" United Nations Economic Commission for Africa (UNECA): <https://www.uneca.org/es-blog/creativity-new-money>, (Erişim Tarihi: 24.06.2017).
- Midwood İstanbul Film Studio Complex (2017), Midwood İstanbul Film Studio Complex: Dünya Sineması İçin Büyük Bir İmza Tanıtım Kitapçığı, İstanbul.
- Mwakalinga, M. (2013), "The Political Economy of Cinema (Video Film) in Tanzania", The African Review, 40(1), 203-217.
- Nel E., Binns T. (2002), "Place Marketing, Tourism Promotion, and Community Based Local Economic Development in Postapartheid South Africa", Urban Affairs Review, 38(2), 184-208.
- Ormanlı, O. (2013), "Küreselleşme ve Yerellik Bağlamında Günümüz Türk Sineması", The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 3(2), 21-28.
- Öztaş, C. ve Zengin, E. (2008), "Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (54).
- Pektaş, E. K. (2004), "Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim ve Kültür Hizmetlerine Siyasi Parti İdeolojilerinin Yansıması," <http://Bosarmcom11^Tr^Yayjn/>, (Erişim Tarihi:05.04.2017).
- Pierantoni, L. (2015), "Governing Regional Development Through Culture and Creativity: The Case of the Veneto Region", European Planning Studies, 23(5), 963-978.
- Porter, L. (2017), "Temporary American Citizens": British Cinema in the 1920s , Routledge.
- PwC (2017), Küresel Eğlence ve Medyaya Bakış 2014-2018, Dijital Stratejiden, Dijital Çağa Uygun İş Stratejisine", (Erişim Tarihi: 27.06.2017).
- Rimscha, M. B. (2013), "It's not the Economy, Stupid! External Effects on the Supply and Demand of Cinema Entertainment", Journal of Cultural Economics, 37(4), 433-455.

- San, A. (2017), Midwood A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı, (G. Şimşek, & A. Güven, Röportajı Yapanlar), Röportaj Tarihi: 16 Mayıs 2017.
- Savage, J. (2017), The Effect of Video on Demand Services on the Cinema Industry.
- Sezer, Ö. ve Vural, T. (2009), "Küreselleşme Yerelleşme Etkileşimi Çerçevesinde Yerel Yönetimlerde Kalkınma Odaklı Yerel Sosyal Politikalar", Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler: 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri, Cilt: II, TODAİE, Ankara.
- Sezer, Ö. ve Vural, T. (2010), "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü ve Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Yetki ve Görev Paylaşımı", Maliye Dergisi, 159, 203-219.
- Sinema Genel Müdürlüğü (2017), <http://sinema.kulturturizm.gov.tr/TR,144750/turkiye39de-sinema.html>, (Erişim Tarihi, 28.07.2017).
- Şahin, D. ve Güven, A. (2011), Yerel Kalkınmada Yerel Yönetimlerin Yoksullukla Mücadelesi, Maliye Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Şanlıurfa.
- Şengünalp, C. ve Doğruer, N. E. (2017), "Kentsel Yeniden Canlandırma Modelinde Kültür ve Sanatın Yeri", İDİL, 6(32).
- Tanrıöver, H. (2011), Türkiye'de Film Endüstrisinin Konumu ve Hedefleri, İstanbul, ITO.
- Tomur, K., Kol, İ. ve Bilaçlı, C. (2016), Sinema Hizmetleri Sektör Raporu.
- TÜYAP (2017), Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı, Temmuz 24, 2017 tarihinde TÜYAP (Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş.): <http://tuyap.com.tr/fuarlar/istanbul-kitap-fuari-36-uluslararasi-istanbul-kitap-fuari#fuvar-profil>, (Erişim Tarihi: 22.06.2017).
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2002), Yerel Yönetimler, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- UNITAR (2017), <http://unitar.org/ksi/creative-economy-initiative>, (Erişim tarihi: 27.06.2017).
- Urhan, V. F. (2008), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması, Örnekleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme", Sayıştay Dergisi, 70.
- Yüksel, F. (2007), "Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 62(01).
- Zengin, E., Başkurt, M. ve Es, M. (2014), "Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(2).